

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

ΔΕΥΤΕΡΟ ΤΜΗΜΑ

ΥΠΟΘΕΣΗ ΙΑ

κατά της ΕΛΛΑΔΟΣ

(Προσφυγή υπ' αριθμ. 46352/99)

ΑΠΟΦΑΣΗ

ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ

12 Απριλίου 2001

Η παρούσα απόφαση θα καταστεί οριστική υπό τις οριζόμενες στο άρθρο 44 § 2 της Συμβάσεως προϋποθέσεις. Ενδέχεται δε να τύχει βελτιώσεων, ως προς τη μορφή, πριν από τη δημοσίευσή της υπό την οριστική μορφή της.

Στην υπόθεση ΙΑ κατά της Ελλάδος

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (δεύτερο τμήμα) συγκροτήθηκε από τμήμα απαρτιζόμενο από τους εξής δικαστές:

A.B. BAKA, *Πρόεδρος,*

K.Λ. POZAKH,

G. BONELLO,

P. LORENZEN,

M. TSATSA-NIKOLOVSKA,

E. LEVITS,

A. KOVLER,

και τον *Γραμματέα του Τμήματος*, E. FRIBERGH.

Αφού διασκέφτηκε σε συμβούλιο, στις 9 Μαρτίου 2000 και 22 Μαρτίου 2001,

Εκδίδει την ακόλουθη απόφαση, η οποία υιοθετήθηκε κατά την ως άνω τελευταία ημερομηνία:

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η υπόθεση εισήχθη με την υπ' αριθμ. 46352/99 προσφυγή κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας, την οποία κατέθεσε ο Ι Λ («ο προσφεύγων»), υπήκοος του εν λόγω Κράτους, ενώπιον του Δικαστηρίου τούτου, στις 10 Ιανουαρίου 1999, δυνάμει του άρθρου 34 της Συμβάσεως για την Προάσπιση των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των Θεμελιωδών Ελευθεριών («η Σύμβαση»).

2. Η Ελληνική Κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») εκπροσωπείται από τον πληρεξούσιό της, E. ΒΟΛΑΝΗ, Πρόεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

3. Ο προσφεύγων παρεπονείτο, βάσει του άρθρου 6 § 1 της Συμβάσεως, ότι η διοίκηση ηρνήθη να συμμορφωθεί προς μία απόφαση του Ελεγκτικού Συνεδρίου, με την οποία του αναγνωρίστηκε πρόσθετη σύνταξη.

4. Με την από 9 Μαρτίου 2000 απόφασή του, το Δικαστήριο έκρινε την προσφυγή παραδεκτή.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

5. Στις 27 Σεπτεμβρίου 1995, ο προσφεύγων κατέθεσε αίτηση στη 42^η Διεύθυνση του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους ζητώντας αναπροσαρμογή της συντάξεώς του. Η εν λόγω αίτηση απερρίφθη

με την υπ' αριθ. 3473/1995 απόφαση. Στη συνέχεια ο ενδιαφερόμενος προσέφυγε κατά της εν λόγω αποφάσεως.

6. Στις 6 Ιουνίου 1996, το Δεύτερο Τμήμα του Ελεγκτικού Συνεδρίου ακύρωσε την προσβληθείσα απόφαση και όρισε το ποσό της πρόσθετης συντάξεως, η οποία έπρεπε να καταβάλλεται στον προσφεύγοντα, σε 224 760 δρχ. (διακόσιες είκοσι τέσσερις χιλιάδες επτακόσιες εξήντα δραχμές) μηνιαίως από 1^{ης} Δεκεμβρίου 1991, διευκρινίζοντας ότι ορισμένα ποσά ήταν άμεσα καταβλητέα (απόφαση 852/1996).

7. Στις 22 Μαΐου 1997, το Δημόσιο κατέθεσε αίτηση αναιρέσεως.

8. Στις 27 Ιουνίου 1997, το Ελληνικό Κοινοβούλιο ψήφισε τον Νόμο 2512/1997, με τον οποίο παρέχονταν διευκρινίσεις ως προς τον τρόπο υπολογισμού της συντάξεως των συνταξιούχων. Το άρθρο 3 του εν λόγω νόμου, αναφερόμενο στις υποθέσεις οι οποίες ενδεχομένως είχαν εκδικασθεί κατά τρόπο αντιβαίνοντα προς τις διατάξεις του, όριζε την παραγραφή οιασδήποτε σχετικής αξιώσεως και την ακύρωση οιασδήποτε τυχόν εκκρεμούς σχετικής δικαστικής διαδικασίας ενώπιον οιασδήποτε δικαστηρίου.

9. Στις 22 Ιουνίου 1998, με την απόφαση 1233/1998, η Ολομέλεια του Ελεγκτικού Συνεδρίου, αφού διαπίστωσε ότι το Δημόσιο είχε παραλείψει να επιδώσει στον προσφεύγοντα το δικόγραφο της αιτήσεώς του αναιρέσεως, ακύρωσε τη δίκη. Η εν λόγω απόφαση κοινοποιήθηκε στον προσφεύγοντα στις 17 Ιουλίου 1998.

10. Στις 30 Ιουνίου 2000, ο Υπουργός Οικονομικών εξέδωσε την υπ' αριθ. 71320 απόφαση, η οποία δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της 11^{ης} Ιουλίου 2000 και με την οποία όριζε να εκτελεσθούν οι αποφάσεις του Ελεγκτικού Συνεδρίου, οι οποίες αφορούσαν τις πρόσθετες συντάξεις των συνταξιούχων δικαστικών. Η απόφαση προβλέπει την καταβολή των προσθέτων συντάξεων, οι οποίες καλύπτουν το χρονικό διάστημα από 1^{ης} Δεκεμβρίου 1991 έως 31 Δεκεμβρίου 1995, σε επτά άτοκες εξαμηνιαίες δόσεις, υπό τη μορφή ομολόγων, των εν λόγω ποσών όντων καταβλητέων στους ενδιαφερομένους μετά από κατάθεση δηλώσεως με την οποία βεβαιώνεται ότι δεν έχουν εισπράξει κανένα άλλο ποσό για τον λόγο αυτό και ότι δεν έχουν καμία άλλη απαίτηση για το ως άνω χρονικό διάστημα.

Ο προσφεύγων, ο οποίος δεν εισέπραξε τα εν λόγω ποσά, αμφισβητεί την αποτελεσματικότητα του μέτρου αυτού.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

I. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΕΩΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ

11. Ο προσφεύγων παραπονείται ότι η άρνηση των αρμοδίων αρχών να συμμορφωθούν προς την απόφαση 852/1996 του Ελεγκτικού Συνεδρίου, προσβάλλει το δικαίωμά του σε πραγματική δικαστική προστασία όσον αφορά αμφισβητήσεις επί των δικαιωμάτων του αστικής φύσεως. Επικαλείται δε το άρθρο 6 § 1 της Συμβάσεως, το οποίο ορίζει τα εξής:

«Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα όπως η υπόθεσίς του δικασθή δικαίως (...) υπό (...) δικαστηρίου (...) το οποίον θα αποφασίσει (...) επί των αμφισβητήσεων επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεών του αστικής φύσεως (...)»

12. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι δυνάμει του Νόμου 2512/1997, η υπόθεση του προσφεύγοντος τοποθετήθηκε στο αρχείο και οι αξιώσεις του παραγράφηκαν. Συνεπώς, η άρνηση του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους να εκτελέσει την υπ' αριθ. 852/1996 απόφαση του Δευτέρου Τμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου, είναι σύμφωνη προς τον εν λόγω νόμο, δεν είναι παράνομη και δεν συνιστά παραβίαση του άρθρου 6 της Συμβάσεως.

13. Ο προσφεύγων αντικρούει τους ισχυρισμούς της Κυβερνήσεως και υποστηρίζει ότι με την παρέμβαση του νομοθέτη εθίγη περαιτέρω το δικαίωμά του σε δικαία δίκη.

14. Το Δικαστήριο σημειώνει πρωτίστως ότι, παρά την υιοθέτηση της υπ' αριθ. 71320/2000 αποφάσεως, το θέμα δεν έχει ακόμα τακτοποιηθεί υπό την έννοια του άρθρου 37 § 1 β) της Συμβάσεως. Ειδικότερα, σημειώνει ότι ο προσφεύγων, ο οποίος δεν εισέπραξε τα εν λόγω ποσά, αμφισβητεί την αποτελεσματικότητα του μέτρου αυτού. Το Δικαστήριο είναι επομένως αρμόδιο να εξετάσει περαιτέρω την προσφυγή. Υπενθυμίζει ότι το δικαίωμα προσβάσεως σε δικαστήριο, το οποίο εγγυάται το άρθρο 6 § 1 της Συμβάσεως, θα καθίστατο κενό περιεχομένου εάν η εσωτερική έννομη τάξη Συμβαλλομένου Κράτους επέτρεπε τη μη εκτέλεση οριστικής και υποχρεωτικής δικαστικής αποφάσεως σε βάρος διαδίκου. Η εκτέλεση αποφάσεως οιαδήποτε βαθμού δικαιοδοσίας πρέπει να θεωρείται ως αναπόσπαστο μέρος της «δίκης» υπό την έννοια του άρθρου 6. Το Δικαστήριο έχει ήδη αναγνωρίσει ότι η πραγματική προστασία του υπαγομένου στη δικαιοδοσία δικαστηρίου και η αποκατάσταση της νομιμότητας συνεπάγονται για τη διοίκηση υποχρέωση συμμορφώσεως της προς απόφαση εκδοθείσα υπό του αρμοδίου ανωτάτου διοικητικού δικαστηρίου του Κράτους (βλέπε την απόφαση Hornsby κατά της Ελλάδος από 19 Μαρτίου 1997, Συλλογή Αποφάσεων 1997-II, σελ. 510-511, § 40 και επ.).

15. Εν προκειμένω, το Δικαστήριο επισημαίνει ότι, προκειμένου να αιτιολογήσει την άρνηση των εθνικών αρχών να συμμορφωθούν προς την προρρηθείσα απόφαση, η Κυβέρνηση επικαλείται λόγο ο οποίος θα ηδύνατο αυτός καθαυτός να συνιστά παραβίαση της Συμβάσεως: εν τοις πράγμασι, η Κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι η άρνηση της διοικήσεως να εκτελέσει την εν λόγω απόφαση είναι νόμιμη και δεν παραβιάζει το άρθρο 6, διότι δυνάμει του Νόμου 2512/1997, η υπόθεση του προσφεύγοντος τοποθετήθηκε στο αρχείο και οι αξιώσεις του παραγράφηκαν. Άλλως ειπείν, η Κυβέρνηση επικαλείται προς στήριξη των ισχυρισμών της έναν νόμο ο οποίος επέδρασε άμεσα επί της δικαστικής εκβάσεως της διαφοράς ακυρώνοντας κάθε εκκρεμή την εποχή εκείνη σχετική διαδικασία (βλέπε τις αποφάσεις Ελληνικά Διυλιστήρια Stran και Στρατής Ανδρεάδης κατά της Ελλάδος, από 9 Δεκεμβρίου 1994, Σειρά Α, Νο 301-B, Παπαγεωργίου κατά της Ελλάδος, από 22 Οκτωβρίου 1997, Συλλογή Αποφάσεων 1997-VI). Το Δικαστήριο δεν θα ηδύνατο να αποδεχθεί μία προσέγγιση αυτού του είδους.

16. Εν όψει των προηγούμενων σκέψεων, το Δικαστήριο κρίνει ότι, αρνούμενες να συμμορφωθούν προς την απόφαση 852/1996 του Ελεγκτικού Συνεδρίου, οι εθνικές αρχές στερούν από το άρθρο 6 § 1 της Συμβάσεως κάθε πρόσφορο αποτέλεσμα.

Επομένως, υπήρξε παραβίαση του εν λόγω άρθρου.

II. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ

17. Συμφώνως προς το άρθρο 41 της Συμβάσεως:

«Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Συμβάσεως ή των πρωτοκόλλων αυτής, και εάν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλομένου Μέρους δεν επιτρέπει ειμή την ατελή επανόρθωση των συνεπειών της παραβιάσεως αυτής, το Δικαστήριο χορηγεί, εν ανάγκη, στο αδικηθέν μέρος δικαία ικανοποίηση.»

A. Ζημία

18. Για την υλική ζημία την οποία υπέστη, ο προσφεύγων ζητά να του καταβληθεί εις ολόκληρον το ποσό το οποίο του επιδίκασε η απόφαση 852/1996 του Ελεγκτικού Συνεδρίου και το οποίο ανέρχεται κατά τις εκτιμήσεις του στο συνολικό ποσό των 11 013 240 δραχμών. Εξ άλλου, ζητά την κατά 20% προσαύξηση του εν λόγω ποσού λόγω των τόκων, ήτοι 2 622 200 δραχμές.

Τέλος, για την ηθική βλάβη την οποία υπέστη, ο προσφεύγων ζητά να του καταβληθεί το ποσό των 15 000 000 δραχμών.

19. Η Κυβέρνηση θεωρεί τις αξιώσεις του προσφεύγοντος υπερβολικές. Θεωρεί ότι το Δικαστήριο θα έπρεπε να επιδικάσει στον προσφεύγοντα μόνο τα ποσά τα οποία του επιδίκασε το Ελεγκτικό Συνέδριο. Περαιτέρω, τα εν λόγω ποσά δεν θα έπρεπε να προσαυξηθούν κατά 20% αλλά κατά 6% για

το χρονικό διάστημα από της ημερομηνίας κοινοποίησής της προσφυγής του προσφεύγοντος ενώπιον των εσωτερικών δικαστηρίων μέχρι της ημερομηνίας εισαγωγής της προσφυγής του ενώπιον του Δικαστηρίου.

Τέλος, η Κυβέρνηση δηλώνει ότι το ποσό το οποίο ενδεχομένως θα επιδικαζόταν στον προσφεύγοντα για την ηθική βλάβη, δεν θα έπρεπε να υπερβαίνει το 1 000 000 δραχμές.

20. Το Δικαστήριο κρίνει ότι το ζήτημα της εφαρμογής του άρθρου 41 δεν είναι ώριμο ως προς την υλική ζημία και την ηθική βλάβη. Συνεπώς, επιφυλάσσεται να αποφανθεί επ' αυτού και θα ορίσει την περαιτέρω διαδικασία λαμβάνοντας υπ' όψη το ενδεχόμενο συμβιβασμού μεταξύ της Κυβερνήσεως και των προσφευγόντων (άρθρο 75 § 1 του Κανονισμού).

B. Έξοδα και δικαστική δαπάνη

21. Ο προσφεύγων ζητά να του καταβληθεί το ποσό των 500 000 δραχμών ως αμοιβή δικηγόρου. Δηλώνει δε ότι θα πρέπει επίσης να καταβάλει στον τελευταίο το 5% του ποσού το οποίο ενδεχομένως θα του επιδικάσει το Δικαστήριο. Ο προσφεύγων υποβάλλει σχετικό ιδιωτικό συμφωνητικό το οποίο συνήψε με δικηγόρο των Αθηνών, με το οποίο συμφωνητικό καθορίζονται οι όροι εκπροσωπήσεώς του ενώπιον του Δικαστηρίου, καθώς και την από 23 Απριλίου 1999 απόδειξη, με την οποία βεβαιώνεται η καταβολή των 500 000 δραχμών στον ως άνω δικηγόρο.

22. Η Κυβέρνηση αμφισβητεί ότι ο προσφεύγων εκπροσωπήθηκε από δικηγόρο και δηλώνει ότι υπέγραψε ο ίδιος όλα τα έγγραφα τα οποία προσήγαγε. Σε κάθε περίπτωση, δηλώνει ότι η υπόθεση δεν ήταν πολύπλοκη και ότι δεν υπήρξε συζήτηση.

23. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι ποτέ κατά τη διάρκεια της διαδικασίας ο προσφεύγων δεν είχε δηλώσει ότι εκπροσωπείται από δικηγόρο. Εν τούτοις, δεν θα ηδύνατο να αμφισβητήσει το γνήσιο των εγγράφων τα οποία προσήγαγε ο προσφεύγων προς στήριξη του αιτήματός του. Εφόσον διαπιστώθηκε παραβίαση, το Δικαστήριο επιδικάζει στον προσφεύγοντα το ποσό των 500 000 δραχμών.

Γ. Τόκοι υπερημερίας

24. Σύμφωνα με τα στοιχεία τα οποία διαθέτει το Δικαστήριο, το ισχύον στην Ελλάδα κατά την ημερομηνία εκδόσεως της παρούσας αποφάσεως νόμιμο επιτόκιο είναι 6% τον χρόνο.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ, ΟΜΟΦΩΝΩΣ,

1. *Ορίζει* ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Συμβάσεως.

2. *Ορίζει*

ότι το εναγόμενο Κράτος οφείλει να καταβάλει στον προσφεύγοντα, εντός τριών μηνών από της ημερομηνίας κατά την οποία η απόφαση θα καταστεί οριστική συμφώνως προς το άρθρο 44 § 2 της Συμβάσεως, 500 000 δραχμές για έξοδα και δικαστική δαπάνη, μη συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ.

3. *Ορίζει* ότι το ζήτημα της εφαρμογής του άρθρου 41 της Συμβάσεως δεν είναι ώριμο όσον αφορά την υλική ζημία και την ηθική βλάβη, και ότι, κατά συνέπεια,

α) *επιφυλάσσεται* να αποφανθεί επ' αυτού,

β) *καλεί* την Κυβέρνηση και τους προσφεύγοντες να του υποβάλουν εγγράφως, εντός έξι μηνών, τις παρατηρήσεις τους επί του εν λόγω ζητήματος και ειδικότερα να του γνωστοποιήσουν κάθε συμφωνία στην οποία θα ηδύναντο να καταλήξουν,

γ) *επιφυλάσσεται* να ορίσει περαιτέρω διαδικασία και *αναθέτει* στον Πρόεδρο του Τμήματος να την προσδιορίσει χρείας τυχούσης.

Συντάχθηκε στη Γαλλική γλώσσα, και εν συνεχεία γνωστοποιήθηκε εγγράφως στις 12 Απριλίου 2001 κατ' εφαρμογή του άρθρου 77 §§ 2 και 3 του Κανονισμού.

[υπογραφή δυσανάγνωστη]

Erik FRIBERGH

[υπογραφή δυσανάγνωστη]

Andras B. BAKA

Γραμματέας

Πρόεδρος

Ακριβής μετάφραση από το συνημμένο υπηρεσιακό έγγραφο στη Γαλλική γλώσσα.

Αθήνα, 01-09-2001.

Η ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΡΙΑ

ΜΑΡΙΑ Π. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ